

Одређена фасцинација, па чак и нека врста „хрватског комплекса“ српске политичке елите дубоки су и не потичу од јуче. Прича се да је кнез Павле много више волео да се дружи са „културним“ хрватским политичарима него набуситим и необразованим Србима. Српски комунисти су се према својим хрватским и словеначким колегама – чак и независно од Броза – односили углавном са страхопоштовањем. Милошевић је респектовао Туђмана – и веровао му је. Тадић се са Стјепаном Месићем грлио можда чак и чешће и страсније него Божа Ђелић са Олијем Реном. (Додуше, Коштуница је, по свему судећи, Месића дубоко и искрено презирао, али зато нипошто није био равнодушан према Иви Санадеру.)

Но, упркос свему, није лако објаснити како је то Стјепан Месић постао херој грађанске Србије и њених медија. Колико ли су само пута славна другосрбијанска пера по „Данасу“, „Пешчанику“ и „Деведесетдвојци“ ламентирала и уздисала што Србија, авај, нема таквог лидера, европског и модерног, спремног на „преузимање одговорности“ и „суочавање са прошлошћу“. А Месић је, заправо, само на свој шеретско-народњачки начин спроводио хрватски национални програм и при томе, понегде и у понечему, заправо био гори од Туђмана. А од отвореног усташлука се ограђивао – и тиме зарађивао аплаузе српске јавности – само у оној мери у којој му је то било потребно због хрватског имиџа у свету и одбране сопствене комунистичке биографије. Али је зато приликом бројних „обљетница“ домовинског рата по малигности и малициозности често надмашивао своје ХДЗ-овске такмаце.

Годинама му је омиљена тема била Република Српска. За чије укидање се залаже непрестано, с тим да је, зарад тог узвишеног циља био спреман делимично жртвовати чак и интересе босанско-херцеговачких Хрвата. Исто тако, чини се, животно је заинтересован за опстанак косовске државности, као и питања лустрације (у Србији), те истине и (српске) одговорности за злочине на простору бивше Југославије.

Неке од Месићевих изјава зацело ће ући у антологије политичког цинизма и бешчашћа. Почев од најчувеније, по повратку са дужности председника председништва СФРЈ: „Задатак је обављен – Југославије више нема“, преко оне да су Хрвати у Другом светском рату два пута победили: једном априла 1941, а други пут у мају 1945, па закључно са скорашњим „побијањем“ српске контраоптужнице у стилу: „Ниједан хрватски војник није прешао српску границу, ниједну кућу није спалио, ниједан српски град није бомбардовао“.

Али шта очекивати од Месића, када најграђанскију од свих грађанских организација у Хрватској, Хрватски хелсиншки одбор, води Иван Звонимир Чичак, један симпатични, али пунокрвни, помало ексцентрични хрватски националиста, маспоковске провенијенције. (Мада признајем да бих понекад био спреман да се мењам, односно да ми се чини да би нам боље било да смо потпали под директну ингеренцију ХХО. Зато бих рекао да је веома поучно искуство од пре неколико година када је писац ових редова имао прилику да у оквиру неког ТВ панела у Бањалуци учествује у разговору са поменутиим председником ХХО и Славеном Летицом, прононсираним десничарем, некадашњим Туђмановим саветником и у то време актуелним лидером једне мале проусташке странке. Што ће рећи, отприлике као да су се срели Соња Бисерко (или Чедомир Јовановић), са једне, и (рани) Војислав Шешељ, са друге стране.

И шта мислите да се догодило? И шта мислите да би се догодило да су се, на пример, у Загребу срели и копља укрстили поменути српски пандани? А овде, зна се. Мили боже те хармоније, те слоге и тог консензуса! Као Бим и Бум. Станлио и Олио. Пат и Паташон. Не зна се ту ко је левица, а ко десница, ко екстремни националиста, а ко представник грађанске Хрватске. Као на спортским ТВ шпицама. Један набацује, други закуцава. Па онда мало обрнуто.

Хоћу рећи да је, уз частан изузетак последњег мохиканца хрватског југословенства и антифашизма, покојног Стипе Шувара (чије се име код нас помало неправедно везује само за „бијелу књигу“ и једну неуспешну школску реформу), хрватска политика била апсолутно монолитна у погледу „српског питања“ у Хрватској. Хрватска је почетком деведесетих била жртва бруталне великосрпске агресије, од које се сопственим снагама ослободила након четири херојске године домовинског рата у бриљантним војно-редарственим акцијама „Бљесак“ и „Олуја“, током којих је дошло и до нежељених инцидената и спорадичних злочина. Тачка. Ко год има претензију да нешто представља у хрватском политичком и јавном животу мора се ултимативно држати ове догме, а о осталом се може расправљати.

Другим речима, у Хрватској (као, уосталом, ни у Сарајеву и Приштини) нема странке која би била пандан ЛДП-у, нема невладине организације која би, чак и када се исто зове, била слична „нашем“ Хелсиншком одбору или Фонду за хуманитарно право, нема новина које садржински подсећају на „Блиц“ и „Борбу“ (сплитски „Ферал“ то уопште није био) и ни у сну нема телевизије која би личила на Б92. (И уопште нисам сигуран да је то наша „компаративна предност“ и наше демократско „богатство“, као што ће вероватно рећи моји критичари.)

Из свега што је речено, потпуно је јасно како је најава српске противтужбе дочекана у Хрватској. И потпуно је јасно зашто је овако дочекана у Србији. Не рачунајући неколико удружења прогнаника из Хрватске – а ја бих рекао, и већине тзв. обичног света – српској противтужби се нико званично није обрадовао. Од опозиције се то у Србији напосто не може очекивати. Део власти као да се стиди што је уопште морао да се бакће са тим „остацима прошлости“, уместо да се, као што је ред, посвети регионалној сарадњи и евро-интеграцијама. Милорад Пуповац каже да ће српска контратужба погоршати положај Срба у Хрватској. Српски правни стручњаци по српским медијима изјављују да је српска тужба неоснована – и да је није требало ни подносити.

Надам се да је јасно шта хоћу да кажем. Чак и ако се заврши споразумним повлачењем и нагодбом, само подношење контратужбе против Хрватске јесте свакако корисна, мада прилично закаснела ствар. Али нам никаква тужба неће помоћи, па све и када би – као што неће – наша аргументација којим чудом и претегнула на сумњивим теразијама међународне правде, уколико се у Србији, тј. у српској јавности, ништа не промени у односу према националном интересу и државним питањима.

Е, али ту нам већ Месић и Хрвати заиста ништа нису криви.